

мислення не дозволяє особистості піддаватися впливу несприятливих життєвих обставин і негативних емоцій. Воно допомагає людині стати суб'єктом, активним творцем власного життя, яка будує «свою» реальність та бере на себе контроль над подіями, які відбуваються.

Список бібліографічних посилань

1. Андреева Г. М. Социальная психология. М.: Аспект Пресс, 2001. 384 с.
2. Бернс Р. Развитие Я – концепции и воспитания. М.: Прогресс, 1986, 422 с.
3. Вотчин И. С. Психология личности. Новосибирск: Изд.НГПУ, 2003. - 95 с.
4. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию. Курс лекций. 2-е изд. -М.: 2008. 352 с.
5. Изард К. Э. Психология эмоций. СПб.: Питер, 2007. 464 с. (Мастера психологии).
6. Ковалев А. Г. Психология личности. 3-е изд., перероб. и доп. М., 1970, 322с.
7. Леонтьев А. Н. Философия психологии: Из научного наследия.-М.: Изд-во МГУ, 1994, 228 с.

Науковий керівник: Черкашин Андрій Іванович, професор кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного технічного університету «Харківського політехнічного інституту», кандидат психологічних наук, доцент.

Домешкіна Валерія Валентинівна,

студентка 4-го курсу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ З НЕАКАДЕМІЧНИМИ ВИДАМИ ІНТЕЛЕКТУ У ЮНАКІВ ТА ДІВЧАТ

В останні роки увагу дослідників привертають різноманітні форми залежності. Міжособистісна залежність є однією з таких. На відміну від

алкогольної чи наркотичної аддикції, міжособистісна залежність є майже непомітною, що не робить її менш небезпечною. Міжособистісна залежність відноситься до соціально прийнятним формам нехімічних залежностей, об'єктом якої виступають відносини з іншими людьми. Міжособистісна залежність, як розлад поведінки і стосунків, є проявом розладу особистості залежного типу (рубрикація МКХ-10: F60.7), або залежної особистості.

Міжособистісна залежність визначається як первинний психологічний розлад, причиною якого є незавершеність однієї з найбільш важливих стадій розвитку в ранньому дитинстві - стадії встановлення психологічної автономії [1].

Незважаючи на велику кількість досліджень різних форм залежної поведінки, міжособистісна залежність являє собою одну з найменш вивчених. У наявних роботах, спрямованих на вивчення психологічних детермінант міжособистісної залежності, дослідження внеску неакадемічних видів інтелекту у її формування залишаються представленими недостатньо.

Саме це обумовило напрямок нашого дослідження, метою якого було встановлення взаємозв'язків міжособистісної залежності з неакадемічними видами інтелекту у юнаків та дівчат.

В якості психодіагностичного інструментарію було використано наступні методики: тест емоційного інтелекту Д.В. Люсіна, тест соціального інтелекту Дж.Гілфорда, тест профілю стосунків Р. Борнштейна та тест на міжособистісну залежність Р. М. Гіршфільда. Для математико-статистичної обробки результатів було застосовано коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. Вибірка склали 60 осіб у віці 20 - 25 років. У першу групу увійшло 30 юнаків, у другу – 30 дівчат.

Зміст виявлених взаємозв'язків складових міжособистісної залежності із соціальним інтелектом свідчить, що дівчат із посиленням здатності

розуміти логіку розвитку ситуацій взаємодії між людьми і сенс їх поведінки в конкретних ситуаціях актуалізується здорова залежність. З удосконаленням здатності до розпізнавання структури міжособистісних ситуацій в динаміці, до аналізу складних ситуацій взаємодії людей у цій групі меншої вираженості набуває потреба в опіці, захисті, радах з боку інших та надмірна залежність від зовнішньої оцінки, від чужої думки; зростання здатності до правильної оцінки стану, почуттів, наміру людей по їх невербальних проявах, чутливості до невербальної експресії, зменшуються схильність до прийняття позиції веденого, нездатність самостійно приймати рішення, поступливість та невпевненість у власній думці. Крім того, у дівчат прагнення до самодостатності, самостійності, схильності до дистанціювання від інших, стає більш вираженим з посиленням чутливості до емоційних станів інших та урізноманітненням експресивного репертуару в спілкуванні; а також зі зростанням здатності адекватно відображати цілі, наміри, потреби і внутрішні мотиви учасників комунікації, передбачати наслідки їх поведінки, орієнтуватися в невербальних реакціях людей, нормах і правилах, що регулюють поведінку в суспільстві. У групі юнаків посилення невпевненості у собі та своїх силах, боязні перед відповідальністю як компоненту міжособистісної залежності, відбувається зі зростанням чутливості до характеру і відтінків людських взаємовідносин.

Специфіка зв'язків емоційного інтелекту зі складовими міжособистісної залежності у групі дівчат відбивається в тому, що деструктивна залежність набуває меншої вираженості з актуалізацією здатності до розуміння чужих емоцій та керування ними; до розуміння власних емоцій та контролю експресії. Удосконалення здатності до розуміння чужих емоцій та керування ними піддає інгібіції прояви дисфункційного відділення, тобто невміння розвивати соціальні взаємозв'язки та встановлювати тісні відносини прихильності. У дівчат зі

зростанням здатності до розуміння власних емоцій та керування ними, а також до контролю експресії зменшується потреба в емоційній близькості та залежності від інших людей та їх думок; невпевненість в собі набуває меншої вираженості з актуалізацією здатності до розуміння емоцій та керування ними в цілому. Прагнення до автономії, самодостатність, самостійність у цій групі збільшується зі зростанням здатності до розуміння власних емоцій, до керування емоціями в цілому, з удосконаленням як міжособистісного, так і внутрішньоособистісного інтелекту. У групі юнаків прояви деструктивної залежності зменшуються з актуалізацією здатності до розуміння чужих емоцій, дисфункційне відділення стає менш вираженим з удосконаленням здатності до розуміння чужих емоцій та керування ними, а здорова залежність розвивається зі зростанням здатності до розуміння чужих емоцій. У той же час, у юнаків збільшення здатності до розуміння чужих емоцій та керування ними, а також до керування власними емоціями та контролю експресії, супроводжується посиленням такої складової міжособистісної залежності як “Емоційна опора на інших”. Прагнення до автономії у цій групі стає більш вираженим зі зростанням здатності до розуміння емоцій, та зменшується з удосконаленням вміння керувати емоціями.

Таким чином, отримані результати свідчать про певні відмінності у структурі взаємозв'язків неакадемічних видів інтелекту та міжособистісної залежності у юнаків та дівчат.

Список бібліографічних посилань

1. Асеева А. Д. Психологические особенности личности, способствующие развитию зависимого поведения. *Научный журнал КубГАУ*. 2014. №101(07). С.2529 – 2545.

Науковий керівник: Ламаш Ірина Володимирівна, доцент кафедри соціології та психології факультету №6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент.